

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра філософії та економічної теорії

Навчально-методичний комплекс дисципліни

„ІСТОРИЯ ФІЛОСОФІЇ”

**за вимогами кредитно-модульної системи
для студентів денної та заочної форми навчання**

Рівне – 2009

ББК 83.3р
Ш-95
УДК 1(091)(07)

Навчально-методичний комплекс дисципліни „ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ” (за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу) для студентів денної та заочної форми навчання / Укл. Л.М. Шугасва. – Рівне: РДГУ, 2009. – 31 с.

Укладач:

Шугасва Л.М. – доктор філософських наук, професор кафедри філософії та економічної теорії Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензенти:

Закович М.М. – доктор філософських наук, професор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова;
Бондар М.Г. – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та економічної теорії Рівненського державного гуманітарного університету

Відповідальний за випуск:

Заглинська Л.В. – завідувач кафедри філософії та економічної теорії Рівненського державного гуманітарного університету

Затверджено кафедрою філософії та економічної теорії Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 2 від 29.10.2008 р.

Рекомендовано до друку навчально-методичною Радою РДГУ, протокол № 2 від 12.11.2008 р.

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка	4
II. Навчально - тематичний план.....	5
III. Програма курсу	7
Тема 1. Філософія стародавнього сходу	
Тема 2. Антична філософія	
Тема 3. Філософія середньовіччя	
Тема 4. Філософія епохи відродження	
Тема 5. Філософія нового часу	
Тема 6. Німецька класична філософія	
Тема 7. Основні напрями сучасної світової філософії	
IV. Теми і плани семінарських занять	12
V. Структура кредитно-модульного оцінювання	23
VI. Рекомендована література	25
Підручники та навчальні посібники	
Першоджерела	
VII. Перелік питань до іспиту (орієнтовний)	28

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної культури студентів неможливі без філософії як теоретичної основи людського світобачення, без розуміння її предметно-дійової сутності, ролі у духовному житті суспільства. Теоретичне мислення, здатність до узагальнення, є природженою властивістю людини лише у вигляді здібності. Ця властивість повинна бути розвинена, удосконалена, а для цього не існує більш важливого засобу, ніж вивчення всієї попередньої філософії.

Історія філософії – це історія зародження й розвитку теоретичного мислення, його логіка і методологія, багатовіковий пізнавальний досвід людства.

Курс історії філософії дає можливість студентам отримати необхідні знання щодо історії формування філософської думки, людського мислення; долучитися до джерел духовних надбань народів, тих філософських учень, котрі зробили видатний внесок у розвиток світової культури.

У даній програмі у стислому вигляді представлено історію розвитку філософії від давніх часів і до нашого сьогодення. У ній не ставилося завдання всебічно й повно розглянути всі філософські вчення і напрями, котрі виникали у різних народів і в різні епохи їх розвитку. У програмі представлені найбільш важливі філософські вчення і напрями країн Сходу і Заходу.

Згідно з програмою, вивчення історії філософії пов'язане з читанням лекцій, проведенням семінарських занять, консультацій, екзаменів та самостійної роботи студентів.

II. НАВЧАЛЬНО - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва теми	лекції	семінари	самостійна робота
тема 1	Філософія стародавнього Сходу: • Давньоіндійська філософія • Давньокитайська філософія	4 2 2	4	8
тема 2	Антична філософія: • Зародження наукових уявлень про світ у давньогрецькій філософії • Філософія Платона і Аристотеля • Філософія епохи еллінізму	4 2 2	4	8
тема 3	Філософія Середньовіччя: • Схоластика – тип середньовічної філософії • Номіналізм і реалізм • Нові тенденції у схоластичній філософії Середньовіччя	2	2	4
тема 4	Філософія епохи Відродження: • Західноєвропейський ренесанс • Натурфілософія епохи Відродження • Соціально-політичні теорії епохи Відродження	2	2	4
тема 5	Філософія Нового часу: • Проблема наукового методу пізнання • Філософія емпіризму • Філософія Просвітництва	2	2	4

тема 6	Німецька класична філософія: • Основні філософські Ідеї І.Канта • Філософська система і діалектика Г.Гегеля • Матеріалізм і гуманізм філософії Л. Фейєрбаха	6 2 2 2	4	12
тема 7	Основні напрями сучасної світової Філософії: • Марксистська філософія як радикальне оновлення світової філософії • Предмет, основні поняття та принципи філософії екзистенціалізму • Філософія неотомізму • Філософія неопозитивізму та постмодерну	8 2 2 2 2	6	16
	Кількість годин	28	24	56

Примітка: Навчальна програма з курсу „Історія філософії” розрахована на 108 годин; з них: 52 години – аудиторна робота і 56 годин – самостійна підготовка.

ІІІ. ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ

Становлення філософського знання. Методологічні засади філософії. Релігійні джерела філософії.

Давньоіндійська філософія. Веди, Упанішади, Сутри як джерела індійської філософії. „Карма” як одне з основоположних понять індійських релігійно-філософських учень. **Брахманізм.** Поняття атмана і брахмана в давньоіндійській філософії. Учення про спадкоємну „карму”. **Буддизм.** Чотири основні істини буддизму. „Нірвана” як поняття будійської релігійної філософії. Морально-етичне вчення буддизму. Інтерес до людини, її фізичних і духовних можливостей. Етичні імперативи буддійської філософії.

Філософія локаяти. Брхаспати як засновник філософії локаяти. Елементи матеріалізму у філософії локаяти.

Філософія йоги. Йога як ортодоксальний напрям в індійській релігійно-філософській думці. Поняття медитації. „П’ять рівнів” зосередження, „проникнення в себе” („самадха”). Система понять, етична культура і практика йоги. Йога як філософія людини, меж її можливостей тілесних і духовних.

Філософія вайшешики. Мудрець Улука як засновник філософії вайшешики. Матеріалістичні тенденції у філософії вайшешики. Поняття субстанції, усагальності, протилежності. Філософія вайшешики про атомістичну будову Всесвіту. Наївний матеріалізм і стихійна діалектика в філософії вайшешики.

Основні риси давньоіндійської філософії.

Давньокитайська філософія. Конфуціанство. Проблеми регулювання відносин між людиною і суспільством. **Конфуцій** як уособлення філософії, політики і культури Китаю. Суспільно-політична концепція Конфуція. Держава, її правитель як „воля” і „закон неба”. Культ „неба” як божества. Соціальна нерівність як „закон неба”.

Морально-етична концепція Конфуція та її сутність. Основні морально-етичні поняття Конфуція: етика, церемоніал („лі”), людяність, гуманізм („жень”), обов’язок і справедливість („і”), знання („чжі”) і досвід („сінь”). Поняття „лі” як основа гармонійних відносин між людьми, правителем і підлеглими, як правила соціальної поведінки, підкорення нижчих за своїм соціальним станом – вищим. Поняття „жень” як моральний закон. Конфуцій як прихильник патріархально-родових відносин, строгої регламентації міжлюдських відносин і традиційних релігійних поглядів („культу неба”).

Даосизм як провідний напрям давньокитайської філософії. **Лао-цзи** як засновник філософії даосизму. Основні положення вчення Лао-цзи. Дао як

загальний закон розвитку Всесвіту. Лао-цзи про першооснову всього існуючого. Поняття „ці”. Вчення Лао-цзи про змінність світу, про суперечливість буття. Поняття „ін” і „янь” як протилежності. Учення Лао-цзи і становлення нового світорозуміння. Вплив Лао-цзи на розвиток філософії й культури Китаю.

Тема 2. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Мілетська школа (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен). Ефеська школа (Геракліт). Елейська школа (Ксенофонт, Ксенофан, Парменід, Зенон). Піфагорійська школа (Піфагор).

Становлення античної діалектики. Матеріалізм Демокріта.

Софісти (Протагор, Горгій, Гіппій).

Сократ. „Метод Сократа”. Філософія Платона. Учення Платона про „світ ідей” і „світ речей”. Суспільно-політичні погляди Платона.

Філософія Аристотеля: вчення про пізнання, категорії; діалектика матерії і форми. Критика Аристотелем вчення Платона про „світ ідей” і „світ речей”. Аристотель як автор формальної логіки. Аристотель про державу, її походження, форми устрою. Моральні засади філософії Аристотеля.

Філософія епохи еллінізму: Епікур та його школа; скептицизм Пірона; неоплатонізм. Плотін. Філософія стародавнього Риму (Лукрецій Кар). Основні риси античної філософії.

Тема 3. ФІЛОСОФІЯ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Схоластика – тип середньовічної філософії. Християнська апологетика. Основні ідеї патристики. Тертуліан. Філософія Аврелія Августина.

Номіналізм (Іоанн Расцелін, Пьер Абеляр, Вільям Оккам). Реалізм (Ансельм Кентерберійський, Іоанн Скот Ерігуена). Філософія Томи Аквінського. Нові тенденції у філософії Середньовіччя (Роджер Бекон, Дунс Скот).

Основні риси філософії Середньовіччя.

Тема 4. ФІЛОСОФІЯ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Західноєвропейський Ренесанс. Натурфілософія епохи Відродження.

Гуманістичний характер епохи Відродження. Онтологія та діалектика Н.Кузанського. Творчість Леонардо да Вінчі. Галілео Галілей. Геліоцентризм.

Натурфілософське вчення М.Коперника. Дж. Бруно про нескінченність світів.

Соціально-політичні вчення епохи Відродження. Т. Кампанелла. Н. Макіавеллі. Макіавеллізм.
Основні риси філософії епохи Відродження.

Тема 5. ФІЛОСОФІЯ НОВОГО ЧАСУ

Наукова революція XVI-XVII століть як чинник трансформації філософського світогляду.

Становлення філософії як логіки і теорії пізнання. Проблема наукового методу пізнання: Френсіс Бекон. Теорія пізнання Ф.Бекона. Р.Декарт як автор дедукції і родоначальник філософського раціоналізму. „Чотири правила” дедукції.

Філософія емпіризму Дж. Локка. Дж. Локк як теоретик вчення про державу, владу і право. Дж. Локк про невід’ємні права людини, про розподіл законодавчої і виконавчої влади. Філософія Т.Гоббса. Т.Гоббс про походження держави. Обґрунтування Т.Гоббсом принципів правової держави і правового судочинства.

Філософія Дж.Берклі. Скептицизм Д.Юма.

Філософія Б.Спінози. Пантеїзм і атеїзм Б.Спінози.

Об’єктивний ідеалізм Г.Лейбніца. Г.Лейбніц як попередник німецької класичної філософії.

Французьке Просвітництво XVIII ст. Ф.Вольтер. Філософія Д.Дідро. Ж.-Ж. Руссо: проблема людини і її становище у суспільстві. К.Гельвецій про людину, її сутність і виховання. Філософське вчення П.Гольбаха.
Основні риси філософії нового часу.

Тема 6. НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Місце і значення німецької класичної філософії в історії світової філософської думки і світової культури.

Соціально-економічний та культурно-історичний контексти формування й розвитку німецької класичної філософії. Ідейні джерела німецької класичної філософії.

а) Філософія І.Канта. „До критичний” і „критичний” періоди у філософській творчості І.Канта. Учення І.Канта про можливості й межі людського пізнання. Поняття апіорізму у філософії І.Канта. Категоричний імператив І. Канта. Учення про антиномії. Філософія історії І.Канта. І.Кант і проблема „вічного миру” між державами. Основна суперечність філософського вчення І. Канта. І.Кант і неокантіанці.

б) Філософська система і діалектика Г.Гегеля.

Філософія Гегеля – вершина німецького класичного ідеалізму кінця XVIII – початку XIX століть. „Абсолютна ідея” Гегеля – основа його системи об’єктивного ідеалізму. Основні принципи і структура „Науки логіки”: учення про буття, вчення про сутність і учення про поняття. Основні закони діалектики Гегеля. Сутність діалектичного методу Гегеля. Розробка Гегелем системи категорій діалектики. Гегелівська концепція філософії історії: першопочаткова, рефлексорна й філософська.

Основна суперечність гегелівського філософського вчення. Г.Гегель і неогегельянство.

в) **Філософія Л. Фейєрбаха.**

Л. Фейєрбах як критик гегелівської філософії. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Учення про природу, про предмет філософії. Теорія пізнання Л. Фейєрбаха. Л.Фейєрбах і діалектика. Л.Фейєрбах про сутність релігії. Моральні засади філософського вчення Л.Фейєрбаха. Гуманізм філософії Л.Фейєрбаха. Суспільно-історичні погляди Л.Фейєрбаха.

Основні риси німецької класичної філософії.

Тема 7. ОСНОВНІ НАПРЯМИ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ

Перегляд класичної моделі світорозуміння. Програма радикального оновлення філософії.

а) **Філософія К.Маркса.**

Історичні умови й теоретичні джерела марксистської філософії. К.Маркс і його ставлення до німецької класичної філософії. Основні ідеї філософського вчення К.Маркса. К. Маркс про матеріалістичне розуміння історії. Діалектика К.Маркса. К.Маркс про сутність людини. Поняття практики в марксистській філософії. Ф.Енгельс про відкриття К.Марксом матеріалістичного розуміння історії і закону додаткової вартості. Категорії суспільного буття й суспільної свідомості у філософії К. Маркса. Радикалізм філософії К.Маркса. К.Маркс про основні закони розвитку суспільства, К. Маркс про комунізм., соціалізм., гуманізм. К.Маркс і його послідовники.

Основні риси марксистської філософії.

б) **Філософія екзистенціалізму.**

Ідейні джерела екзистенціальної філософії. Предмет, основні поняття та принципи філософії екзистенціалізму. Релігійний екзистенціалізм (Г.Марсель, К.Ясперс, М. Бердяєв). Атеїстичний екзистенціалізм (Ж.-П. Сартр, М.Гайдеггер, А.Камю). Людина, її внутрішній світ як предмет екзистенціальної філософії. Поняття „існування” як основоположне у філософії екзистенціалізму.

Поняття „сєнс життя” в концепції екзистенціалізму. Поняття

„абсурду”. Принципи філософії існування. Поняття „свободи” в екзистенціальній філософії. Співвідношення сутності й існування у філософії екзистенціалізму.

в) Філософія неомізму.

Теоретичні джерела неомізму. Томізм, його предмет, основні поняття та принципи. Відродження середньовічної схоластики.

Тома Аквінський як родоначальник філософії неомізму. Неомізм - філософська доктрина сучасної католицької церкви. Сутність способів доведення буття бога.

Теорія пізнання неомізму. Неомізм – про віру і знання (Ж.Марітен, Е.Жільсон, Г.Веттер, К.Войтила). Соціальна доктрина неомізму.

г) Філософія неопозитивізму. Теоретичні джерела філософії неопозитивізму. Позитивізм О.Конта. Предмет позитивізму. Кредо О.Конта: „наука повинна бути сама собі філософією”.

Сутність неопозитивізму. Предмет неопозитивізму. Абсолютизація в неопозитивізмі науково-природничого знання (М.Шлік, Р.Карнап, Л.Вітгенштейн, А.Айєр, Б.Рассел, К.Поппер, Т.Кун, П.Фейєрабенд).

Теорія пізнання неопозитивізму.

Об’єкт і суб’єкт пізнання. Науково-пізнавальні принципи неопозитивістської філософії: редукція, верифікація, конвенціоналізм.

Сучасний неопозитивізм та його різновидності: логічний позитивізм, семантичний позитивізм, постпозитивізм. Онтологічні, теоретико-пізнавальні та культурно-історичні виміри неопозитивізму.

Герменевтика та її сутність. Структуралізм і постструктуралізм. Постмодерн і майбутнє філософії.

Основні риси сучасної світової філософії.

IV. ТЕМИ І ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ

Заняття 1. Давньоіндійська філософія

1. Міфологічно- релігійні засади давньоіндійської філософії.
2. Буддійська філософія та її особливості.
3. Становлення елементів матеріалізму й діалектики в давньоіндійській філософії (філософія локаяти і вайшешики).
4. Основні риси давньоіндійської філософії.

Завдання для самостійної роботи

1. Дайте загальну характеристику давньоіндійських філософських учень.
2. Визначте основні положення буддійської філософії.
3. З'ясуйте сутність основних істин буддизму.
4. Обґрунтуйте зміст та особливості філософії йоги.
5. Охарактеризуйте сутність поняття „карма”.

Заняття 2. Давньокитайська філософія

1. Давньокитайська філософія та її особливості.
2. Конфуціанство. Морально-етична концепція Конфуція. Проблема регулювання відносин між людиною і суспільством.
3. Філософія даосизму. Зародження нового філософського світогляду.
4. Основні риси давньокитайської філософії.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте вчення Лао-цзи про плинність та суперечливість буття.
2. Визначте основні ідеї даосизму.
3. З'ясуйте сутність таких понять вчення Конфуція, як „лі” і „жень”.
4. Розкрийте зміст вчення Конфуція про людину.
5. Визначте основні ідеї суспільно-політичної концепції конфуціанства.

Література:

- Антологія мирової філософії. В 4-х т. – М., 1969. – Т. 1. – Ч. 1.
Рой М. История индийской философии. – М., 1958.
Мудрецы и философы Древней Индии. – М., 1975.

- Лукьянов А.Е. Становление философии на Востоке. Древний Китай и Индия. – М., 1989.
- Переломов Л.С. Конфуцианство и легизм в политической истории Китая. – М., 1984.
- Ерасов Б.С. Культура, религия и цивилизация на Востоке. – М., 1990.
- Исаева Н.В. Шанкра и индийская философия. – М., 1991.
- Торчинов Е.Н. Даосизм. – С.Пб., 1993.
- Чаттерджи С, Датта Д. Индийская философия. – М., 1994.
- Історія філософії: підручник / За ред. І.В. Бичка. – К., 2001.
- Історія філософії: підручник / За ред. Ярошовця. – К., 2002.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Веданта”, „Ведизм”, „Упанішади”, „Конфуцій”, „Конфуціанство”, „Брахман”, „Буддизм”, „Буддійська філософія”, „Дао”, „Даосизм”, „Драгма”, „Мьяя”, „Лао-цзи”, „Карма”, „Шанкара”, „Аскетизм”.

Тема 2. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Заняття 1. Зародження матеріалізму і діалектики в давньогрецькій філософії

1. Соціально-економічні та культурні передумови виникнення філософії в стародавній Греції.
2. Мілетська школа та її значення в становленні матеріалістичного напрямку в філософії.
3. Філософія Геракліта: вчення про логос, всезагальну мінливість і суперечливість.
4. Натурфілософія та її особливості (Емпідокл, Левкіп, Демокріт).

Завдання для самостійної роботи

1. З'ясуйте сутність діалектики Геракліта.
2. Окресліть особливості піфагорійської філософської школи.
3. Визначте відмінність між учнями Фалеса і Анаксимандра стосовно першоначала світу.
4. Охарактеризуйте проблему взаємозв'язку понять необхідності і випадковості у філософії Демокріта.
5. Розкрийте зміст апорій Зенона.

Література:

- Асмус В.Ф. Античная философия. – М., 1976.
- Виц Б.В. Демокрит. – М., 1979.
- Фрагменты ранних греческих философов. – М., 1989, Ч.1.

Рожанский И.Д. Анаксагор. У истоков античной науки. – М., 1972.
 Чанышев А.Н. Курс лекций по древней философии. – М., 1981.
 Горан В.П. Необходимость и случайность в философии Демокрита. – Новосибирск, 1984.
 Богомоллов А.С. Диалектический логос. – М., 1982.
 Богомоллов А.С. Античная философия. – М., 1985.
 Тихолаз А.Г. Геракліт. – К., 1995.
 Мамардашвили М. Лекции по античной философии. – М., 1997.
 Чанышев А.Н. Философия Древнего мира. – М., 1999.
 Історія філософії: підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К., 2002.
 Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Мілетська школа”, „Фалес”, „Анаксимандр”, „Анаксимен”, „Анаксагор”, „Пармені”, „Геракліт”, „Левкіп”, „Демокріт”, „Епіку”, „Елейська школа”, „Зенон”, „Ксенофан”.

Заняття 2. Філософія епохи еллінізму

1. Філософія Сократа та її особливості.
2. Філософія Платона. Учення про „світ ідей” і „світ речей”. Теорія пізнання. Соціально-політичні погляди.
3. Філософія Аристотеля. Критика платонівської теорії „ідей”. Логіка й діалектика Аристотеля. Суспільно-політичні теорії.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте сутність сократівського вчення про людину.
2. Розгляньте основні ідеї космологічного вчення Платона.
3. Охарактеризуйте етичне вчення Аристотеля.
4. З’ясуйте сутність філософії Лукреція Кара.
5. Визначте основні ідеї неоплатонізму.

Література:

Аристотель. Соч. в 4-х томах. – М., 1976, – Т.1.
 Джохадзе Д.В. Диалектика Аристотеля. – М., 1971.
 Богомоллов А.С. Диалектический логос. – М., 1982.
 Богомоллов А.С. Античная философия. – М., 1985.
 Васильев Т.В. Афинская школа философии. – М., 1985.
 Кессири Ф.Х. Сократ. – М., 1978.
 Чанышев А.М. Курс лекций по древней философии. – М., 1981.
 Виндельбанд В. Платон. – К., 1993.
 Платон. Собр. соч. в 4-х томах. – М., 1994. – Т. 1-3.
 Мотрошилова Н.В. Рождение и развитие философских идей. – М., 1991.

- Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. С.Пб., 1994. Кн. 1.
- Філософія. Курс лекцій / За ред. І.В.Бичка. – К., 1994.
- Рассел Б. История западной философии. В 3-х книгах. – Новосибирск, 1996. Кн. 1.
- Від витоків до середини XIX століття. Короткий довідник з історії філософії / За ред. Т.Д. Пікашової. – К., 1997.
- Мамардашвили М. Лекции по античной философии. – М., 1997.
- Історія філософії: підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К., 2002.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Сократ”, „Платон”, „Аристотель”, „Горгій”, „Протагор”.

Тема 3. ФІЛОСОФІЯ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

1. Схоластика – тип середньовічної філософії. Філософія Аврелія Августина. Поняття патристики.
2. Номіналізм і реалізм. Проблема універсалій.
3. Філософія Томи Аквінського.
4. Нові тенденції у схоластичній філософії Середньовіччя (Дуне Скот, Роджер Бекон, Вільям Оккам).
5. Основні риси філософії Середньовіччя.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте характерні риси схоластики.
2. Визначте основні етапи розвитку середньовічної філософії.
3. З'ясуйте сутність соціального вчення Томи Аквінського.
4. Дайте загальну характеристику християнської апологетики.

Література:

- Майоров Г.Г. Формирование средневековой философии. – М., 1979.
- Соколов В.В. Средневековая философия. – М., 1979.
- Свенцицкая И.С. Раннее христианство: страницы истории. – М., 1987.
- Карсавин Л.П. Святые отцы и учителя церкви. – М., 1994.
- Тертулиан. Избр. сочинения. – М., 1994.
- Абеляр П. Теологические трактаты. – М., 1995.
- Августин А. Энхиридион или о вере, надежде и любви. – К., 1996.
- Штекль А. История средневековой философии. – С.Пб., 1996.
- Коплстон Ч.Ф. История средневековой философии. – М., 1997.
- Кондзьолка В.В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
- Історія філософії. Підручник (за ред. В.І. Ярошовця). – К., 2002.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Віра”, „Розсудок і

розум”, „Тома Аквінський”, „Томізм”, „Августин”, „Неоплатонізм”, „Бекон Роджер”, „Дуне Скот”, „Абеляр”, „Оккам”, „Номіналізм”, „Реалізм”.

Тема 4. ФІЛОСОФІЯ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

1. Західноєвропейський ренесанс. Леонардо да Вінчі. Онтологія і діалектика Н.Кузанського.
2. Натурфілософія епохи Відродження. Геліоцентричне вчення М. Коперніка. Дж. Бруно про нескінченність світів.
3. Соціально-політичні теорії епохи Відродження. Н.Макіавеллі.Т.Мор.
4. Основні риси філософії епохи Відродження.

Завдання для самостійної роботи

1. Обґрунтуйте, у чому полягає гуманізм філософії епохи Відродження.
2. Охарактеризуйте основні філософські ідеї Галілео Галілея.
3. Дайте оцінку теорії пізнання Дж. Бруно.
4. Розкрийте сутність соціологічного вчення Томазо Кампанелли.
5. З'ясуйте зміст поняття „макіавеллізм”.

Література:

Тажуризіна З.А. Философия Николая Кузанского. – М., 1972.
Баткин Л.М. Итальянские гуманисты: стиль жизни и стиль мышления. – М., 1978.
Николай Кузанский. Соч. в 2-х томах. – М., 1980.
Сочинения итальянских гуманистов эпохи Возрождения. – М., 1985.
Гарен Э. Проблемы итальянского Возрождения. – М., 1985.
Гусев В.І. Філософія доби Відродження. – К., 1993.
Бицилли П.М. Место ренессанса в истории культуры. – М., 1996.
Історія філософії: підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К., 2002.
Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Відродження”, „Гуманізм”, „Казанський”, „Універсам”, „Абсолют”, „Леонардо да Вінчі”, „Бруно”, „Копернік”, „Мор”, „Мак'явеллі”, „Галілей”.

Тема 5. ФІЛОСОФІЯ НОВОГО ЧАСУ

1. Наукова революція XVI-XVII століть як чинник трансформації філософського світогляду. Проблема методу наукового пізнання: Френсіс Бекон.
2. Р. Декарт – автор дедукції і родоначальник філософського раціоналізму.

3. Філософія емпіризму Дж. Локка.
4. Французська філософія XVIII століття (Ф.Вольтер, Ж.-Ж.Руссо, Д.Дідро, К. Гельвецій, П.Гольбах).
5. Основні риси філософії Нового часу.

Завдання для самостійної роботи

1. Дайте загальну характеристику ученню Т.Гоббса про державу і право.
2. Розкрийте сутність вчення Т.Гоббса про природу.
3. З'ясуйте основні ідеї філософії Б.Спінози.
4. Охарактеризуйте соціально-політичні погляди Дж.Локка.
5. Визначте особливості філософії Дж. Берклі.
6. Дайте загальну характеристику філософії французьких просвітників XVIII століття.

Література:

- Гольбах П. Соч. в 2-х томах. – М., 1963.
 Бэкон Ф. Соч. в 2-х томах. – М., 1982.
 Субботин А.Л. Ф. Бэкон. – М., 1989.
 Декарт Р. Избр. произведения в 2-х томах. – М., 1989.
 Хесле В. Гении философии Нового времени. – М., 1992.
 Гельвецій К. Про людину, її розумові здібності та виховання. – К., 1994.
 Гусев В.І. Західна філософія Нового часу (XVII–XVIII ст.). – К., 1998.
 Гоббс Т. Левіафан. – К., 2000.
 Декарт Р. Міркування про метод... – К., 2001.
 Локк Д. Два трактати про врядування. – К., 2001.
 Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. – К., 2001.
 Історія філософії: підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К., 2002.
 Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Раціоналізм”, „Емпіризм”, „Просвітництво”, „Локк”, „Бекон”, „Гоббс”, „Гельвецій”, „Вольтер”, „Руссо”, „Декарт”.

Тема 6. НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Заняття 1. Філософія І. Канта і Г.Гегеля

1. Основні філософські ідеї І.Канта. Діалектика І.Канта. Основна суперечність філософського вчення І.Канта.
2. Філософська система і діалектика Г.Гегеля. Обґрунтування основних законів і категорій діалектики. Основна суперечність гегелівського філософського вчення,

3. Гегелівська концепція філософії історії.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте зміст категоричного імперативу І. Канта.
2. Охарактеризуйте погляди І.Канта на можливість досягнення „вічного миру”.
3. Визначте особливості філософії Й.Фіхте.
4. Дайте загальну характеристику об’єктивного ідеалізму Ф.Шеллінга.
5. Прокоментуйте відоме висловлювання Гегеля: „все розумне дійсне, а все дійсне розумне”.

Література:

- Кант І. Соч. в 6-ти томах. – М., 1966. – Т. 2,3.
- Шинкарук В.І. Логика, диалектика и теория познания Гегеля. – К., 1964.
- Гегель Г.В.Ф. Наука логики. В 3-х томах. – М., 1970. – Т.1.
- Асмус В.Ф. Эммануил Кант. – М., 1973.
- Философия Гегеля и современность. – М., 1973.
- Шинкарук В.І. Теория познания, логика и диалектика И. Канта. – К., 1974.
- Гулыга А.В. Кант. – М., 1977.
- Каримский А.М. Философия истории Гегеля. – М., 1988.
- Гулыга А.В. Гегель. – М., 1994.
- Кассирер Э. Жизнь и учение Канта. – С.Пб., 1997.
- Мамардашвили М. Кантианские вариации. – М., 1997.
- Кожев А. Идея смерти в философии Гегеля. – М., 1998.
- Історія філософії: підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К., 2002.
- Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Гегель”, „Діалектика”, „Діалектичний метод”, „Кант”, „Фіхте”, „Німецька класична філософія”, „Ляйбніц”, „Шеллінг”, „Шопенгауер”, „Теза і антитеза”.

Заняття 2. Філософія Л. Фейербаха

1. Л. Фейербах як критик філософії Гегеля.
2. Антропологічний матеріалізм Л.Фейербаха. Основні положення „філософії майбутнього”.
3. Л.Фейербах про сутність релігії.
4. Основні риси німецької класичної філософії.

Завдання для самостійної роботи

1. З’ясуйте сутність гуманізму Л. Фейербаха.
2. Охарактеризуйте моральні засади філософського вчення Л.Фейербаха.

3. Обґрунтуйте сенс теорії пізнання Л.Фейербаха.
4. Розкрийте зміст вчення Л.Фейербаха про предмет філософії.
5. Дайте оцінку головній праці Л. Фейербаха „Сутність християнства”.
6. Розгляньте природу людини з точки зору філософського вчення Л.Фейербаха.

Література:

- Фейербах Л. Основные положения философии будущего. Избр. филос. произведения в 2-х томах. – М., 1955. – Т.1.
- Фейербах Л. Сущность христианства. Избр. филос. произведения в 2-х томах. – М., 1955. – Т.2.
- Енгельс Ф. Людвіг Фейербах і кінець німецької класичної філософії.
- Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т.21.
- Маркс К. Тези про Фейербаха. Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 3.
- Кушаков Ю.В. Историко-философская концепция Л.Фейербаха. – К., 1981.
- Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. – М., 2001.
- Історія філософії: підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К., 2002.
- Філософський енциклопедичний словник. –К., 2002. Статті: „Німецька класична філософія”, „Фейербах”, „Матеріалізм”, „Антропологізм”.

Тема 7. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ

Заняття 1. Марксистська філософія

1. Історичні умови й теоретичні джерела марксистської філософії.
2. Марксистська філософія як радикальне оновлення світової філософії. Основні ідеї філософського вчення К.Маркса.
3. К. Маркс про комунізм, соціалізм, гуманізм.
4. Основні риси марксистської філософії.

Завдання для самостійної роботи

1. З’ясуйте сутність основних ідей праці К. Маркса „Тези про Фейербаха”.
2. Розкрийте зміст діалектики К.Маркса.
3. Дайте оцінку відкриттю К.Маркса закону додаткової вартості й матеріалістичного розуміння історії.
4. Охарактеризуйте погляди Ф.Енгельса щодо сутності та походження людини.
5. Прокоментуйте судження Ф.Енгельса про те, що „об’єктивна діалектика панує в усій природі, а так звана суб’єктивна діалектика, діалектичне мислення, є лише відображенням в усій природі руху через протилежності”.

Література:

Меринг Ф. Карл Маркс. – М., 1957.

Розенталь М.М. Діалектика „Капітала” К.Маркса. – М., 1967.

Маркс К., Енгельс Ф. Німецька ідеологія (Маркс К., Енгельс Ф., тв., т.3).

Маркс К. Тези про Фейербаха (Маркс К., Енгельс Ф., тв. т.3).

Маркс К. До критики політичної економії. Передмова (Маркс К., Енгельс Ф., тв., т. 13).

Енгельс Ф. Стара передмова до „Анти-Дюрінгу”.

Про діалектику (Маркс К., Енгельс Ф., тв., т.20).

Маркс К. Економіко-філософські рукописи 1844 року (Маркс К., Енгельс Ф., тв., т. 42).

Маркс К. Йосифу Вейдемейеру, 5 березня 1852 р. (Маркс К., Енгельс Ф., тв., т.28).

Стоянович С. От марксизма к постмарксизму. – Вопросы философии”. – 1990. – № 1.

Философия: Учебное пособие / За ред. Е.В. Осичнюка. – К., 1994.

Сучасна соціальна філософія (Андрущенко В.П., Михальченко МЛ.). – К., 1996.

Философия XX века. – М. 1997.

Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Маркс”, „Енгельс”, „Марксизм”, „Комунізм”, „Матеріалізм”, „Діалектичний метод”, „Діалектика”, „Діалектика матеріалістична”, „Альтюсер”, „Лукач”, „Горкгаймер”, „Адорно”, „Антропогенез”, „Фур’є”, „Утопічний соціалізм”, „Соціальні класи”, „Держава”, „Капіталізм”, „Соціалізм”.

Заняття 2. Екзистенціальна і неотомістська філософії

1. Ідейні джерела екзистенціальної філософії. Предмет, основні поняття та принципи філософії екзистенціалізму.
2. Теоретичні джерела неотомізму. Томізм, його предмет, основні поняття та принципи. Тома Аквінський як родоначальник філософії неотомізму.
3. Неотомізм – філософська доктрина сучасної католицької церкви.

Завдання для самостійної роботи

1. З’ясуйте сутність філософської антропології Ж.-П.Сартра.
2. Розкрийте зміст поняття свободи в екзистенціальній філософії.
3. Охарактеризуйте соціальну доктрину неотомістської філософії.
4. Визначте, у чому полягає гуманізм філософії екзистенціалізму.
5. Розгляньте основні філософські ідеї Тейяра де Шардена.
6. З’ясуйте зміст концепції абсурду А.Камю.

7. Поясніть, у чому полягає сенс життя з точки зору філософії екзистенціалізму.

Література:

- Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
Филиппов Л.И. Философская антропология Ж.-П. Сартра. – М., 1977.
Проблема человека в западной философии. – М., 1990.
Камю А. Бунтующий человек. – М., 1990.
Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия. – М., 1991.
Аббаньяно Н. Экзистенция как свобода. – Вопросы философии. – 1992. – №8.
Маритен Ж. Философ в мире. – М., 1994.
Філософська антропология: екзистенціальні проблеми. – К., 2000.
Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. – К., 2001.
Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм. – М., 1989.
Шестов Л. Кьеркегард и экзистенциальная философия. – М., 1991.
Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті: „Екзистенція”, „Яс перс”, „Гайдеггер”, „Екзистенціалізм”, „Томізм”, „Тома Аквінський”, „Пантеїзм”, „Тейяр де Шарден”, „Жильсон”, „Сартр”, „Діалектика екзистенцій на”, „Марсель”, „Мартен”, „Ортега-і-Гассет”, „Аббаньяно”, „Екзистенція”.

Заняття 3. Філософія неопозитивізму

1. Теоретичні джерела філософії неопозитивізму. Позитивізм О.Конта.
2. Предмет неопозитивізму, його сутність та принципи.
3. Структуралізм і постструктуралізм.
4. Основні риси сучасної світової філософії.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте зміст психоаналізу З.Фрейда.
2. З'ясуйте основні ідеї герменевтики.
3. Охарактеризуйте сутність аналітичної філософії.
4. Визначте основні проблеми феноменології.
5. Назвіть основні ідеї філософської антропології ХХ століття.
6. Поясніть, у чому сутність філософії постмодерну.

Література:

- Современная буржуазная философия. – М., 1978.
Современная западная философия. Словарь. – М., 1991.
Ильин И.П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. – М., 1996.

Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. – К., 1996.
Філософія ХХ века. – М., 1997.
Соболь О.М. Постмодерн: майбутнє філософії. – К., 1997.
Лиотар Ф. Постмодерное состояние. – М., 1998.
Ильин И.П. Постмодерн: от истоков до конца столетия. – М., 1998.
Эко У. Отсутствующая структура. – С.Пб., 1998.
Рікер П. Сам як інший. – К., 2000.
Тоффлер Е. Третя хвиля. – К., 2000.
Современная Западная философия. – М., 2001. – К., 2001.
Історія філософії: підручник / За ред. І.Бичка. – К., 2001.
Хабермас Ю. Філософський дискурс Модерну. – К., 2001.
Історія філософії: підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К., 2002.
Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Статті:
„Неопозитивізм”, „Габермас”, „Гадамер”, „Тусерль”, „Вітгенштейн”,
„Карнап”, „Аналітична філософія”, „Логічний позитивізм”, „Шелер”, „Рікер”,
„Рассел”, „Постмодерн”, „Постмодернізм”, „Постпозитивізм”,
„Постструктуралізм”, „Структуралізм”, „Структуралізм у філософії
Культури”.

V. СТРУКТУРА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

ОЦІНКА ВИДІВ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ В МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВІЙ СИСТЕМІ З ДИСЦИПЛІНИ „ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ” ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Вид навчальної роботи	Оціночні бали

I. Обов'язкові

Відвідування лекцій	10
Відвідування семінарських занять та участь у їх проведенні	24
Якість виконання контрольно-тестових завдань	12
Участь у бліц-опитуванні	10
Написання рефератів та їх захист	9
Виконання індивідуальної роботи	10
Залік	25

II. Додаткові

Наукова робота: підготовка і виступ з доповіддю на науковій конференції	10
Електронна версія тексту реферату, індивідуального завдання тощо: диск та роздруківка	5
Участь в університетській предметній олімпіаді чи конкурсі	10 балів за 1 місце; 8 балів за 2 місце; 6 балів за 3 місце; 4 – за участь
Заохочувальні бали викладача (кафедри) та творчий підхід до навчання	1-7 балів

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ У РЕЙТИНГОВІЙ,
НАЦІОНАЛЬНІЙ ТА ECTS СИСТЕМАХ ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ”**

<i>Рейтингова шкала</i>	<i>Шкала РДГУ</i>	<i>Національна шкала</i>	<i>Шкала ECTS</i>	<i>Оцінка підсумкового контролю</i>
90-100 і більше	90-100	5	A	5 – без складання заліку
75-89	75-89	4	B, C	4 – без складання заліку
60-74	60-74	3	D, E	3 – без складання заліку
40-59	40-59	2	F, H	2; 3 – при складанні заліку
1-39	1-39	1	F	2 – повторний курс, відрахування

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники та навчальні посібники

1. Антология мировой философии в 2-х томах. – М., 1969.
2. Фрагменты ранних греческих философов. – М., 1984.
3. Чаньшев А.Н. Курс лекций по древней философии. – М., 1981.
4. Чаньшев А.Н. Курс лекций по древней и средневековой философии. – М., 1991.
5. Мамардашвили М. Лекции по античной философии. – М., 1997.
6. Хрестоматия по истории философии / Под ред. Л.Микешинной. – М., 1997.
7. Блинчиков Л.В. Великие философы: Словарь-справочник. – М., 1997.
8. Краткий очерк истории философии. – М., 1981.
9. Від витоків до середини XIX століття. Короткий довідник з історії філософії / За ред. Т.Пікашової. – К., 1997.
10. Рассел Б. История западной философии. В 3-х кн. – Новосибирск, 1996. Кн. 1.
11. История философии: Запад-Россия-Восток / Под ред. Н.Мотрошиловой. – М., 1995.
12. Каплстон Ч. История средневековой философии. – М., 1997.
13. Богомолов А.С. Античная философия. – М., 1985.
14. Васильева Г.В. Афинская школа философии. – М., 1985.
15. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. – С.Пб., 1994. Кн. 1.
16. Мотрошилова Н.В. Рождение и развитие философских идей. – М., 1991.
17. Джохадзе. Диалектика Аристотеля. – М., 1971.
18. Соколов В.В. Средневековая философия. – М., 1979.
19. Штекль А. История средневековой философии. – С.Пб., 1996.
20. Гусев В.І. Філософія доби Відродження. – К., 1993.
21. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1994.
22. Тажуризина З.А. Философия Николая Кузанского. – М., 1972.
23. Хесле В. Гений философии Нового времени. – М., 1992.
24. Соколов В.В. Спиноза. – М., 1973.
25. Нарский И.С. Западноевропейская философия XVII в. – М., 1974.
26. Заиченко Г.А. Джон Локк. – М., 1973.
27. Шинкарук В.И. Теория познания, логика и диалектика И. Канта. – К., 1974.
28. Шинкарук В.И. Единство диалектики логики и теории познания. – К., 1977.
29. Гулыга А.В. Гегель. – М., 1994.
30. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. – М., 1977.

31. Кассиред Э. Жизнь и учение Канта. – С.Пб., 1997.
32. Гайденок П.П. Парадоксы свободы в учении Фихте. – М., 1994.
33. Кожев А. Идея смерти в философии Гегеля. – М., 1998.
34. Каримский А.М. Философия истории Гегеля. – М., 1988.
35. Галеви Д. Жизнь Ф. Ницше. – Рига, 1991.
36. Шестов Л. Кьеркегард и экзистенциальная философия. – М., 1991.
37. Филиппов Л.И. Философская антропология Ж.-П.Сартра. – М., 1977.
38. Феноменология и гуманитарное знание. – К., 1998.
39. Соболев О.М. Постмодернізм і майбутнє філософії. – К., 1997.
40. Ерасов Б.С. Культура, религия и цивилизация на Востоке. – М., 1990.
41. Исаева Н.В. Шанкра и индийская философия. – М., 1991.
42. Ликьянов А.Е. Становление философии на Востоке. Древний Китай и Индия. – М., 1989.
43. Мудрецы и философы Древней Индии. – М., 1975.
44. Перемолов Л.С. Конфуцианство и легизм в политической истории Китая. – М., 1981.
45. Торчинов Е.Н. Даосизм. – С.Пб., 1993.
46. Чаттерджи С, Датта Д. Индийская философия. – М., 1994.
47. Шохин В. Брахманистская философия. – М., 1994.
48. Тихолаз А.Г. Геракліт. – К., 1995.
49. Філософія. Курс лекцій / За ред. І. Бичко. – К., 1994.
50. Человек. Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии. – М., 1991.
51. Андрущенко В.П., Михальченко М.Л. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. – К., 1996.
52. Історія філософії: підручник / За ред. І.В.Бичка. – К., 2001.
53. Социальная философия: учебник / За ред. В.П. Андрущенко. – Киев-Харьков, 2002.
54. Історія філософії: підручник / За ред. В.І. Ярошовця. – К., 2002.
55. Мусский И.А. Сто великих мыслителей. – М., 2002.
56. Філософія: Навчальний посібник / За ред. В.А.Буслинського. – К., 2002.
57. Таранов П.С. Анатомия мудрости. 120 философов: жизнь, судьба, учение. В 2-х томах. – Симферополь, 2002.
58. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.

Першоджерела

1. Аристотель. Політики. – К., 2000.
2. Бекон Ф. Новый органон. Соч. в 2-х томах. – М., 1972. – Т. 2.
3. Вебер М. Протестанська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
4. Гадамер Г. Истина і метод. – К., 2000.

5. Гегель Г. Лекции по философии истории. – С.Пб., 2000.
6. Гельвецій К. Про людину, її розумові здібності та виховання. – К., 1994.
7. Гольбах П. Система природи. Избр. философ, прозв. в 2-х томах. – Т.1. – М., 1993.
8. Гоббс Т. Левіафан. – К., 2000.
9. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спряувати свій розум і відшукати істину в науках. – К., 2001.
10. Енгельс. Людвіг Фейербах і кінець класичної німецької філософії (Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 21).
11. Макіавеллі Н. Державець. – К., 2001.
12. Маркс К. Тези про Фейербаха / Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 3.
13. Маритен Ж. Філософія в мире. – М., 1994.
14. Камю А. Бунтівна людина. – К., 1990.
15. Кант І. Критика чистого розуму. – К., 2000.
16. Ленін В.І. Матеріалізм і емпіріокритицизм. Повн. збір. тв. – Т. 18.
17. Локк Д. Два трактати про врядування. – К., 2001.
18. Розенталь М. М. Діалектика „Капітала” К.Маркса. – М., 1967.
19. Рікер П. Історія та істина. – К., 2001.
20. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. – К., 2001.
21. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм – это гуманізм. Сумерки богів. – М., 1990.
22. Тойнбі А. Дослідження історії. – К., 1995.
23. Тоффлер А. Третя хвиля. – К., 2000.
24. Фейербах Л. Сущність християнства. Избр. филос. соч. в 2-х томах. – М., 1955. – Том 2.
25. Шинкарук В.И. Логика, діалектика і теорія познання Гегеля. – К., 1964.
26. Шинкарук В.И. Теорія познання, логика і діалектика І.Канта. – К., 1974.
27. Шинкарук В.І. Розум, свобода та долі діалектики. – К., 2001.
28. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.

VII. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ (ОРІЄНТОВНИЙ)

1. Міфологічно-релігійні джерела філософії.
2. Поняття брахмана й атмана в давньоіндійській філософії.
3. Філософія буддизму, її сутність та особливості.
4. Морально-етичне вчення буддизму.
5. Філософія локаяти.
6. Елементи матеріалізму у філософії локаяти.
7. Система понять, етична культура і практика йоги.
8. Йога як філософія людини, меж її тілесних і духовних можливостей.
9. Філософія вайшешики.
10. Матеріалістичні тенденції у філософії вайшешики.
11. Поняття субстанції, усезагальності, протилежності у вченні вайшешики.
12. Наївний матеріалізм і стихійна діалектика філософії вайшешики.
13. Основні риси давньоіндійської філософії.
14. Проблема людини, інтерес до неї в давньоіндійській філософії.
15. Основні положення вчення Лао-цзи.
16. Дао як загальний закон розвитку світу.
17. „Ці” як основоположне поняття філософії даосизму.
18. Поняття „їнь” і „янь”, їх сутність та особливості.
19. Філософія даосизму і становлення нового світобачення.
20. Конфуцій як уособлення філософії, політики й культури Китаю.
21. Суспільно-політична концепція Конфуція.
22. Проблеми регулювання відносин між людиною і суспільством у давньокитайській філософії.
23. Морально-етична концепція Конфуція.
24. Основні морально-етичні поняття вчення Конфуція.
25. „Лі” як основоположне поняття морально-етичного вчення Конфуція.
26. Поняття „жень” як моральний закон.
27. Філософія мілетської школи (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен).
28. Філософське вчення Геракліта.
29. Піфагорійська філософська школа.
30. Зенон як „винахідник” діалектики.
31. Філософське вчення Сократа.
32. Учення Платона про „світ ідей” і „світ речей”.
33. Становлення античної діалектики.
34. Матеріалізм Демокріта.
35. Суспільно-політичні погляди Платона.
36. Філософія Аристотеля.
37. Критика Аристотелем учення Платона про „світ ідей” і „світ речей”.
38. Суспільно-політичні погляди Аристотеля.
39. Філософія стародавнього Риму (Л. Кар, Епікур).

40. Основні риси античної філософії.
41. Схоластика як тип середньовічної філософії.
42. Християнська апологетика та її сутність.
43. Філософія Томи Аквінського.
44. Номіналізм і реалізм.
45. Основні риси філософії Середньовіччя.
46. Натурфілософія епохи Відродження.
47. Онтологія та діалектика Н. Кузанського.
48. Соціально-політичні вчення епохи Відродження.
49. Н. Макіавеллі і „макіавеллізм”.
50. Основні риси філософії Відродження.
51. Проблема наукового методу пізнання: Френсіс Бекон.
52. Р. Декарт як родоначальник філософського раціоналізму.
53. Філософія емпіризму Дж.Локка.
54. Філософія Т. Гоббса.
55. Філософія Д.Дідро.
56. К. Гельвецій про людину, її сутність та виховання.
57. Філософське вчення П.Гольбаха.
58. Суспільно-політичне вчення Ж.-Ж. Руссо.
59. Основні риси філософії Нового часу.
60. Ідейні джерела німецької класичної філософії.
61. Учення І.Канта про можливість й межі людського пізнання.
62. Категоричний імператив І.Канта.
63. Діалектика І.Канта.
64. Поняття апіоризму у філософії І.Канта.
65. Основна суперечність філософського вчення І.Канта.
66. Основні закони діалектики Гегеля.
67. Розроблення Гегелем системи категорій діалектики.
68. Гегелівська концепція філософії історії.
69. Основна суперечність гегелівського філософського вчення.
70. Л.Фейєрбах як критик гегелівської філософії.
71. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.
72. Гуманізм філософії Л.Фейєрбаха.
73. Л.Фейєрбах про сутність релігії.
74. Основні риси німецької класичної філософії.
75. Історичні умови й теоретичні джерела марксистської філософії.
76. Основна ідея філософії К.Маркса.
77. Діалектика К.Маркса.
78. К.Маркс про матеріалістичне розуміння історії.
79. Радикалізм філософії К.Маркса
80. Основні риси марксистськ і.
81. Предмет, основні поняття і філософії екзистенціалізму.
82. Філософія неомізму, її предмет, сутність та особливості.
83. Томізм, його сутність та принципи.
84. Теоретичні джерела філософії неопозитивізму.
85. Позитивізм О.Конта.

86. Неопозитивізм., його сутність та принципи.
87. Феноменологія Е.Гуссерля.
88. Герменевтика та її сутність.
89. Структуралізм і постструктуралізм.
90. Постмодерн і майбутнє філософії.

Навчальне видання

**Навчально-методичний комплекс дисципліни
„ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ”
за вимогами кредитно-модульної системи організації
навчального процесу для студентів денної та заочної
форми навчання**

Укладач:
Л.М. Шугаєва

Відповідальний за випуск:
Л.В. Заглинська

Комп'ютерна верстка:
В.Ю. Кравчук

Підписано до друку 12.11.2008 р.. Замовлення № 269/2.
Формат 60x84. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. – 1,15. Наклад 100 примірників

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33027, Рівне, вул. С.Бандери, 12

